

Nederlands EU-voorzitterschap 2016

‘Kleine stapjes, behoedzaam manoeuvreren’

Voor het eerst sinds 2004 is Nederland voor zes maanden voorzitter van de Raad van de EU. Binnen de prioriteiten van het ‘trio’ van voorzitterschappen wordt water genoemd als ‘blauwe draad’. Ruben Dekker, attaché Milieu- en Natuurbeleid bij de Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de EU, over enkele actuele waterdossiers: herziening van de Drinkwaterrichtlijn, de fitness check van het natuurbeleid, de circulaire economie.

NIEUWE STRUCTUUR COMMISSIE LEIDT TOT VERTRAGING BIJ WETGEVING

Het is even zes maanden geen 'business as usual' op de Nederlandse ministeries en bij de Permanente Vertegenwoordiging (PV) van Nederland bij de EU. De voorzitter van de Raad van de EU moet bemiddelen en compromissen smeden tussen en met de 28 lidstaten en met de Europese instellingen: de Commissie en het Parlement. De rol van voorzitter is die van 'honest broker': de bemiddelaar die boven het eigenbelang staat en de belangen van 28 lidstaten nastreeft.

De Raad van de Europese Unie bestaat eigenlijk uit tien gespecialiseerde Raden van ministers. Iedere Raad bestrijkt een bepaald beleidsterrein en bestaat uit de ministers van de EU-lidstaten die daar in eigen land verantwoordelijk voor zijn. Het voorzitten-de land bepaalt de agenda van de Raad van de EU en alle voorbereidende vergaderingen, zoals Coreper en de Raadswerkgroepen (zie ook kader). De vakministers zitten de Europese bijeenkomsten met hun collega's voor. De vergaderingen van Europese regeringsleiders en die van de ministers van Buitenlandse Zaken hebben hun eigen vaste voorzitter; respectievelijk Donald Tusk en Federica Mogherini.

Wat betekent dat voor een instantie zoals de PV, die normaliter de belangen van Nederland behartigt?
Dekker: 'Je bepaalt de agenda, maar bent daarbij afhankelijk van welke initiatieven de Europese Commissie op tafel heeft gelegd: er moet wel iets te bespreken zijn. Ook moet je luisteren naar de wensen van de andere lidstaten. Als voorzitter breng je eigenlijk geen eigen zaken in. Je gaat aan de slag met wat er op tafel ligt, geeft de andere lidstaten het woord en luistert vooral heel goed.'

Argusogen

'Er is wel discussie over wat je in zo'n periode doet met je nationale belangen. In de praktijk vlieg je als voorzitter onderwerpen breder aan dan normaal en is het een kwestie van meebewegen met de gehele groep. Als voorzitter zijn we de penvoerder en schrijven dus de volgende versie van een stuk. Dit laat ruimte om de Nederlandse belangen een goede plek te geven. Maar ook weer niet te veel, want 28 paar argus-

ogen houden je in de gaten! Uiteindelijk verwacht men niet dat je volledig tegen je eigenbelang ingaat, maar men is wel allergisch voor het doordrukken van eigen plannen door de voorzitter. Waar je normaal gesproken bij weerstand dus harder zou gaan duwen, is het nu meer dan anders een kwestie van kleine stapjes en behoedzaam manoeuvreren.'

Prioriteiten

'Als je op het hoogste abstractieniveau kijkt, zijn we voorzitter onder moeilijke omstandigheden: de vluchtelingenkwestie, toenemende eurosceptis en nationalisme, de moeizaam herstellende economie en dan nog alle geopolitieke spanningen. Nederland wil dan ook primair dat het voorzitterschap goed verloopt, en dat er gewerkt wordt aan oplossingen voor deze belangrijke zaken. Vandaar dat de hoofdprioriteiten zijn: innovatieve groei en banen, een flexibele unie met beslissingsruimte voor lidstaten, en het betrekken van burgers bij het maken van keuzen. Zes maanden is zó voorbij, maar dat neemt niet weg dat je een ambitieus programma moet hebben. Want soms kan de energie die een nieuwe voorzitter meebrengt, nét zorgen voor het extra zetje dat een onderwerp nodig heeft. Een portie gezonde dadendrang kan dan helpen en dat is misschien wel de belangrijkste rol van de wisselende voorzitter. En ondanks de veranderende beeldvorming heeft Nederland in Europa nog altijd een goede reputatie; die van een betrouwbare onderhandelingspartner die zaken voor elkaar krijgt.'

Blaauwe draden

EU-voorzitter Nederland heeft als uitgangspunten: een unie die zich concentreert op hoofdzaken, een innovatieve unie gericht op groei en banen, en een unie die verbindt. Daarbij onderscheidt men vier prioriteiten: migratie & internationale veiligheid, Europa als innovator & banenmotor, stabiele financiën & robuuste eurozone, toekomstgericht klimaat- & energiebeleid. Binnen die prioriteiten en deels ertussen zijn er tientallen thema's. Water is specifiek genoemd als blauwe draad tussen de verschillende

prioriteiten en thema's tijdens het voorzitterschap van het huidige trio: Nederland, Slowakije en Malta. *Hoe uit zich dat?*

Dekker: 'Nederland zet op het gebied van milieu in op drie aandachtsvelden: klimaat, circulaire economie en luchtkwaliteit. Water speelt op verschillende terreinen een rol, bijvoorbeeld bij hergebruik van water en grondstoffen. We hebben concrete en actiegerichte afspraken gemaakt met de volgende twee voorzitters, Slowakije en Malta, onder andere op het gebied van water. Met behulp van deze zogeheten 'blauwe draden' willen we de aandacht voor water op langere termijn beleggen.'

Drinkwaterdossiers

Op dit moment spelen er verschillende onderwerpen die voor de drinkwatersector relevant zijn: herziening van de Drinkwaterrichtlijn, fitness check van het natuurbeleid, het circulaire economiepakket, vergroening van het GLB. *Welke onderwerpen ziet u ook daadwerkelijk afgerond worden tijdens het Nederlands voorzitterschap en welke worden naar verwachting doorgeschoven naar de volgende voorzitters?*

Dekker: 'Er ligt wat wetgeving betreft momenteel helaas weinig concreets op tafel. Veel zaken zijn vertraagd door de nieuwe werkwijze en door andere prioriteiten bij de Commissie. Daar kunnen wij als voorzitter weinig aan doen: je kunt hoogstens blijven aandringen. Overigens staan we als Nederland achter het principe van betere regelgeving en kritisch kijken of er een rol is voor Europa. Niet voor niets is het onze Commissaris Timmermans die 'gaat' over betere regelgeving. Maar een nieuwe werkwijze kost tijd om in te dalen en dat gaat soms met horten en stoten.'

'Op het beleidsterrein water heeft de Commissie veel geregeld op uitvoerend niveau, bij de implementatie en harmonisering van regelgeving. Onze ministeries nemen deel aan die uitvoeringscomités, die worden voorgezeten door de Commissie. De rol van Nederland is daar tijdens het voorzitterschap niet veel anders dan anders.'

European Water Bar

In de centrale lobby van het hoofdkwartier van de Raad van de Europese Unie, het Justus Lipsius-gebouw in Brussel, staat de European Water Bar. Deze installatie van XML Architects en designer Jurgen Bey is een trefpunt voor bezoekers en gebruikers van het gebouw en bestaat uit 28 waterflessen met kraanwater uit evenzovele EU-lidstaten. De initiatiefnemers willen dat hier een gesprek ontstaat over de verschillen tussen individuele landen en een gedeelde Europese identiteit: waarom zou jij het water van je eigen land verkiezen boven dat uit een ander land, en wat doe je als er in jouw land geen water meer uit de kraan komt?

‘Die rol verandert wel als het gaat om nieuwe of aan te passen regelgeving. De Commissie komt met een wetgevend initiatief voor waterhergebruik, zoals aangekondigd in het actieplan Circulaire Economie. Naar verwachting verschijnt dat begin 2017, dus als Malta voorzitter is. De fitness check van de Vogel- en habitatrichtlijnen lijkt dit jaar wél zijn beslag te krijgen, maar ook daar komt geen concreet wetsvoorstel op tafel tijdens het voorzitterschap. Ook de herziening van de Drinkwaterrichtlijn laat nog op zich wachten.’

Geneesmiddelen in water

Als onderdeel van de prioritaire stoffenrichtlijn moest de Europese Commissie eigenlijk in 2015 al een strategische aanpak presenteren over geneesmiddelen in water. Ook dit proces is vertraagd. Nederland heeft zich ervoor ingezet dat deze strategische aanpak er gaat komen. *Ziet u tijdens het voorzitterschap nog mogelijkheden om dit nogmaals te bepleiten?*

Dekker: ‘Bij informele besprekingen zal Nederland dat zeker niet nalaten, maar als voorzitter kun je slechts werken met wat de Commissie presenteert. Dit is in ieder geval wel een onderwerp dat is genoemd in een blauwe draad, dus ook Slowakije en Malta nemen dit op, mits hun capaciteit het toelaat natuurlijk.’

De PV EU

Voluit is het: Permanente Vertegenwoordiging van het Koninkrijk der Nederlanden bij de Europese Unie. Beter bekend als: PV EU of kortweg PV. Deze Nederlandse ambassade bij de EU moet onze nationale belangen zo goed mogelijk behartigen binnen de Europese Unie. Dit gebeurt door te onderhandelen en te lobbyen namens Nederland. Dit betekent dat de PV dagelijks in contact staat met vertegenwoordigers van andere lidstaten en de Europese instellingen.

Door de manier waarop de EU functioneert, verschilt de structuur van de PV van die van andere ambassades van het Koninkrijk der Nederlanden. De PV ondersteunt bewindslieden bij bijeenkomsten van de Europese Raad en de Raad van de Europese Unie. Ook vertegenwoordigt de PV Nederland in voorbereidende organen van de Raad. De belangrijkste hiervan zijn:

- het Comité van Permanente Vertegenwoordigers (Coreper): hier zijn de lidstaten vertegenwoordigd door de leiding van de PV's. Coreper bereidt besluitvorming voor en dient in feite als het voorportaal van de Raad.
- Raadwerkgroepen: hier vindt op meer technisch niveau discussie plaats over voorstellen van de Europese Commissie.
- Uitvoeringscomités: groot in aantal en divers in verschijningsvorm; hier wordt in wetgeving vastgelegd beleid in de praktijk vormgegeven. Ze hebben doorgaans een specifiek mandaat en worden voorgezeten door de Commissie.

‘Natuurlijk hadden we tijdens dit voorzitterschap op wetgevingsgebied graag een hoofdprioriteit gemaakt van water. Maar we zijn wat dat betreft toch geheel afhankelijk van wat de Commissie ter tafel brengt. De voorzitter van deze Commissie, Jean-Claude Juncker, heeft ruim een jaar geleden een nieuwe structuur ingevoerd, met een nieuwe, actieve rol voor de vicepresiden-

ten. Zij kijken kritischer dan voorheen naar de effecten van voorgenomen maatregelen, en toetsen deze ook meer dan vroeger aan de strategische lijnen van de Commissie. In de praktijk merk je dat het daardoor moeilijker is geworden om een voorstel aangenomen te krijgen dan voorheen, toen er meer collegiaal werd besloten.’

Kort

Wereld Waterdag 2016

In 1992 hebben de Verenigde Naties 22 maart uitgeroepen tot Wereld Waterdag. Elke VN-lidstaat heeft beloofd om deze dag te benutten voor het creëren van bewustwording bij het brede publiek en sectorpartijen over de nationale en mondiale waterproblematiek. Dit gebeurt door het organiseren van activiteiten die passen binnen de nationale context.

Jaarlijks heeft Wereld Waterdag een wisselend thema, om telkens een ander aspect van de wereldwaterproblematiek te kunnen belichten; dit jaar was dat ‘Water & Jobs’. Op

24 maart vond op initiatief van Aqua for All en NWP het Nederlandse Wereld Waterdag-evenement plaats, in De Nieuwe Kerk in Den Haag.

Het thema ‘Water & Werk’ is niet los te zien is van de nieuwe mondiale ontwikkelingsagenda met de ‘Sustainable Development Goals’ (SDGs). Betrouwbaar drinkwater is een belangrijke randvoorwaarde voor economische ontwikkeling. Naast volksgezondheid zijn hierbij belangrijke aspecten: voldoende human resources in de watersector, water als pijler voor duurzaam on-

dernemen en de uitvoering van de Decent Work-agenda. Allemaal invalshoeken die vragen om duurzame oplossingen om de wereld toekomstbestendig te maken.

Om inhoud te geven aan het Nederlandse Wereld Waterdag-evenement is actief samengewerkt door verschillende partners: Gemeente Den Haag, Plan Nederland, Vitens-Evides International (VEI), Dutch Water Authorities, Empower People, SkillsTown, Arcadis, Stichting Wateropleidingen, Nationaal Water Traineeship, Young Expert Programme (YEP).